

09.09.2019

Asia/20

§ 569

V 25.9.2019, Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite kaupungin liikuntatilojen maksuttomuudesta toisen asteen opiskelijoille

HEL 2019-001429 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Johanna Sydänmaan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Sydänmaa ja 28 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin liikuntatilat avataan toisen asteen opiskelijoille maksuttomaan käyttöön koulupäivän aikana.

Kaupunginhallitus on saanut aloitteesta kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on lausunnossaan kannattanut aloitetta ja todennut, että se edistäisi toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja olisi yksi keino kohti toisen asteen opiskelun maksuttomuutta. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, jonka hallinnassa kaupungin liikuntatilat ovat, on puolestaan todennut ettei se pidä liikuntatilojen avaamista toisen asteen opiskelijoiden maksuttomaan käyttöön tarkoituksenmukaisena. Uusien maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulon-

menetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla.

Kaupunginhallitus toteaa, että liikuntatilojen käytöstä opiskelijoille aiheutuvat maksut tulevat arvioitavaksi siinä yhteydessä, kun toisen asteen maksuttomuudesta päätetään laajemmin. Jos toisen asteen opetus tulee perusopetuksen tapaan maksuttomaksi, on luultavaa, ettei liikunnan opetukseen kuuluvasta tilojen käytöstä voi aiheutua kustannuksia opiskelijoille. Tällä hetkellä kaupungin peruskoulut ja päiväkodit on vapautettu sisäliikuntapaikkojen, liikunta- ja palloiluhallien sekä ulkokenttien ja tekojääratojen sisäänpääsymaksuista arkisin kello 8–14. Maksuttomuus koskee ryhmäkäyttöä. Uimahallien ja maauimaloiden käyttö on kouluille maksullista, mutta maksuja ei peritä oppilailta.

Kaupunginhallitus katsoo, ettei liikuntatilojen maksuttomuudesta toisen asteen opiskelijoille ole tarkoituksenmukaista tehdä erillistä päätöstä tässä vaiheessa.

Kaupunginhallitus on yhtä mieltä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kanssa siitä, että lasten ja nuorten harrastamista tulee edistää mahdollistamalla tiloja harrastamiselle ja että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala voivat yhdessä selvittää keinoja, joiden avulla liikuntatilat olisivat joustavammin nuorten käytössä.

Liikkumisen edistäminen on yksi Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 painopisteistä. Helsingin liikkumisohjelmassa yhtenä tavoitealueena on, että riittävä liikunnallisuus on osa lasten ja nuorten arkea ja oppimista. Kaupunkilaisten hyvinvointia tuetaan ja terveyseroja kaventetaan entistä enemmän liikunnan keinoin. Liikunnalla on tutkitusti merkittäviä myönteisiä fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Strategiassa korostetaan lisäksi liikunnan poikkihallinnollisen järjestämisen vahvistamista ja hyvien käytäntöjen luomista eri toimialojen välisenä yhteistyönä.

Liikkumisen polarisaatio korostuu toisella asteella. Vain noin viidennes helsinkiläisistä toisen asteen opiskelijoista liikkuu suositusten mukaisesti. Helsingissä on koko maata enemmän niitä nuoria, jotka eivät liiku ollenkaan. Liikkumisohjelman mukaan yli 80 prosenttia lukiolaisista kokee hyvin mielekkäänä, että lukion olosuhteita kehitettäisiin liikkumista lisääviksi ja heillä olisi mahdollisuus käyttää liikuntatiloja opiskelupäivän aikana. Liikunnanopettajien näkemyksen mukaan monipuolisen ja opetussuunnitelman mukaisen liikunnanopetuksen toteuttamiseksi on tarpeen käyttää oppilaitoksen ulkopuolisia liikuntatiloja. Kustannuksia opiskelijoille pyritään välttämään, mikä johtaa suppeampiin vaihtoehtoihin opetuksen toteuttamisessa.

Tällä hetkellä oppilaitokset kustantavat omista budjeteistaan suuren osan ulkopuolisten liikuntatilojen käytöstä, mikä vähentää huomattavasti opiskelijoille tulevia kustannuksia. Stadin ammatti- ja aikuisopiston eri kampuksilta saatujen tietojen mukaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoille ei tule maksuja koulutukseen sisältyvästä liikunnasta. Lukio-opiskelijoille pakollisista liikuntakursseista tulee kustannuksia 5–23 euroa/kurssi. Halutessaan opiskelija voi aina valita myös maksuttoman liikuntavaihtoehdon.

Toisen asteen opiskelijoita ei ole kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan päättämässä hinnoitteluperusteissa eroteltu omaksi asiakasryhmäks. Toisen asteen opiskelijoita ovat mm. lukioiden, ammattikoulujen ja joidenkin kansanopistojen opiskelijat, eikä näiden tunnistamiseksi ole olemassa yhtenäistä korttia tai muuta tunnusta. Maksuttomuus vaatisi siten hinnoitteluperusteista poikkeamisen lisäksi myös toimivan järjestelmän luomista toisen asteen opiskelijoiden tunnistamiseksi.

Kaupunki ylläpitää lukuisia liikuntapaikkoja, joissa liikunnan harrastaminen on maksutonta. Näitä ovat muun muassa lähiliikuntapaikat, ulkoilutalueet ja -reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat. Kaupungin muiden liikuntapaikkojen sisäänkäymaksut ovat valtakunnallisesti verrattuna varsin edullisia ja voimakkaasti subventoituja.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on lausunnossaan todennut, että uusien maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulonmenetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla, jos toimialalle asetettu katetavoite halutaan pitää ennallaan. Kaupunginhallitus katsoo, että mikäli kaupungin liikuntatilat avataan toisen asteen opiskelijoiden maksuttomaan käyttöön osana laajempaa toisen asteen maksuttomuutta, liikuntatilojen käytöstä aiheutuneet tulonmenetykset tulee kompensoida kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Sydänmaan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.05.2019 § 95

HEL 2019-001429 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ei pidä tarkoituksenmukaisena avata kaupungin liikuntatiloja maksuttomaan käyttöön päivisin klo 8–16 toisen asteen opiskelijoille. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että lasten ja nuorten harrastamista edistetään mahdollistamalla tiloja harrastamiselle ja että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhdessä selvittävät keinoja, joiden avulla liikuntatilat olisivat joustavammin nuorten käytössä.

Helsingin kaupungin strategian mukaisesti kaupunkilaisten hyvinvointia tuetaan ja terveyseroja kavennetaan entistä enemmän liikunnan keinoin. Liikunnalla on tutkitusti merkittäviä myönteisiä fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Strategiasa korostetaan lisäksi liikunnan poikkihallinnollisen järjestämisen vahvistamista ja hyvien käytäntöjen luomista eri toimialojen välisenä yhteistyönä. Liikuntapalvelujen eräänä tavoitteena on kehittää syrjäytymisvaarassa olevien tai korkean terveysriskin väestöryhmille suunnattuja matalan kynnyksen liikuntapalveluja ja liikuntaneuvontaa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti 2.10.2018, § 191 toimialan tuotteiden ja palvelujen hinnoitteluperiaatteet. Niiden mukaan ensinnäkin alle kouluikäisiltä ei peritä sisäänpääsymaksuja toimialan palveluisa, ellei tilaisuus ole erityisesti ko. kohderyhmälle tarkoitettu erillinen tapahtuma. Toiseksi liikuntapalvelukokonaisuuden varaamattomilla vuoroilla, paitsi uimahalleissa ja maauimaloissa, on maksuton sisäänpääsy varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmille.

Lisäksi päätettiin asiakaskäyntien, esitysten ja tapahtumien osallistumismaksuissa käyttää seuraavaa yhteistä asiakasryhmäajattelua: normaalihintaiset (aikuiset) sekä alennukseen oikeutetut alennusryhmät: alle 7-vuotiaat, alle 18-vuotiaat, opiskelijat, eläkeläiset, työttömät, varusmiehet/ siviilipalvelusta suorittavat, Helsingin kaupungin työntekijät.

Toisen asteen opiskelijoita ei ole eroteltu näissä hinnoitteluperusteissa omaksi asiakasryhmäkseen. Toisen asteen opiskelijoita ovat muun muassa lukioiden, ammattikoulujen ja joidenkin kansanopistojen opiskelijat. Toisella asteella on myös runsaasti aikuisopiskelijoita, varsinkin ammattiin valmistavassa koulutuksessa. Yhtenäistä korttia tai muuta tunnusta toisen asteen opiskelijan tunnistamiseksi ei ole olemassa, jo-

ten maksuttomuus vaatisi hinnoitteluperusteista poikkeamisen lisäksi myös toimivan järjestelmän luomista kyseisiin etuihin oikeutettujen toteutukseksi.

Vuosien varrella useissa valtuustoaloitteissa on esitetty maksuttomia liikuntapalveluja useille erilaisille kohderyhmille mm. yli 65-vuotiaille, yli 68-vuotiaille, yli 75-vuotiaille, työttömille, kotivanhemmille, lastensuojeluperheille, sotaorvoille ja toimeentulotukea saaville.

Helsingin liikuntatoimi ylläpitää lukuisia liikuntapaikkoja, joissa liikunnan harrastaminen on maksutonta. Näitä ovat muun muassa lähiliikuntapaikat, ulkoilualueet ja -reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat. Muiden Helsingin liikuntapaikkojen sisäänpääsymaksut ovat valtakunnallisesti verrattuna varsin edullisia ja voimakkaasti subventoituja.

Mahdollisten uusien maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulojen menetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla, jos toimialalle asetettu katetavoite halutaan pitää ennallaan. Jos vastaavat päätökset ulotetaan myös muihin kaupunkikonsernin yksiköihin, kuten esimerkiksi Urheiluhallit Oy:n palveluihin, joka tuottaa suurimman osan Helsingin uimahallipalveluista, niin se lisäänee kyseisten laitosten avustustarvetta.

Tällä hetkellä helsinkiläiset peruskoulut ja päiväkodit on vapautettu tekojääratojen ja ulkokenttien, sisäliikuntapaikkojen sekä liikunta- ja palloiluhallien sisäänpääsymaksuista arkisin kello 8–14. Maksuttomuus koskee ryhmäkäyttöä. Uimahallien ja maauimalan käyttö on maksullista. Opiskelijoilta, eläkeläisiltä, työttömiltä, varusmies- tai siviilipalvelusta suorittavilta sekä invalideilta peritään Muut-hintaryhmän mukainen maksu.

07.05.2019 Pöydälle

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Petteri Huurre, liikuntapaikkapäällikkö, puhelin: 310 87791
petteri.huurre(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 07.05.2019 § 152

HEL 2019-001429 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta. Aloite tukee nuorten liikkumisen lisäämistä ja on kaupungin strategian mukainen. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus on yksi keino kohden toisen asteen opiskelun maksuttomuutta. Aloite myös edistää toisen asteen opiskelijoiden yhdenvertaisuutta.

Liikkumisen edistäminen on yksi Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 (kaupunginvaltuusto 27.9.2017, 321 §) painopisteistä. Helsingin liikkumishjelmassa (kaupunginhallitus 3.12.2018, 790 §) yhtenä tavoitealueena on, että riittävä liikunnallisuus on osa lasten ja nuorten arkea ja oppimista. Liikkumishjelmassa todetaan, että liikkumisen polarisatio korostuu toisella asteella. Noin viidennes helsinkiläisistä toisen asteen opiskelijoista liikkuu suositusten mukaisesti, ja Helsingissä on koko maata enemmän niitä nuoria, jotka eivät liiku ollenkaan. Ammattiin opiskelevista 13 prosenttia ei liiku minimisuosituksen mukaista määrää yhtenäkkään viikonpäivänä. Lukiolaisilla on liikkumishjelman mukaan runsaasti paikallaanoloa, keskimäärin 9 tuntia päivässä.

Helsingin liikkumishjelmassa todetaan myös, että yli 80 prosenttia lukiolaisista kokee hyvin mielekkäänä, että lukion olosuhteita kehitettäisiin liikkumista lisääviksi ja heillä olisi mahdollisuus käyttää liikuntatiloja opiskelupäivän aikana. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus toisen asteen opiskelijoille vastaisi osaltaan lukiolaisten toiveeseen. Ammattiin opiskelevilla on liikkumishjelman mukaan vapaa-ajan liikuntaan vähemmän resursseja, esimerkiksi rahaa tai liikuntavälineitä. Valtuustoaloitteessa ehdotettu kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus klo 8–16 myös opiskelun ulkopuolella lisäisi toisen asteen opiskelijoiden mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen ja oman hyvinvointinsa edistämiseen sekä olisi kaupungin strategian mukaista.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa liikuntaa on kaksi pakollista kurssia. Ammatillisessa koulutuksessa yhteisissä tutkinnon osissa on työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen -tutkinnon osa, joka on pakollinen. Tutkinnon osaan sisältyy liikuntaa. Lisäksi sekä lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa on runsaasti valinnaista liikunnan tarjontaa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on kuullut lukioiden ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston liikunnanopettajia huhtikuussa 2019 liikunnanopetukseen käytettävissä olevista oppilaitoksen omista tiloista, ulkopuolisten liikuntatilojen käytöstä ja opiskelijoille tulevista kustannuksista. Liikunnanopettajien näkemyksen mukaan monipuolisen ja opetussuunnitelman mukaisen liikunnanopetuksen toteuttamiseksi on tarpeen käyttää oppilaitoksen ulkopuolisia liikuntatiloja. Kustannuksia

opiskelijoille pyritään välttämään, mikä johtaa suppeampiin vaihtoehtoihin opetuksen toteuttamisessa.

Lukioilla ja Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on omia liikuntatiloja hyvin vaihtelevasti, ja lisäksi lukioissa liikuntasalien käyttömahdollisuudet ovat rajatut esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten tai tilojen pienuuden vuoksi. Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen ulkopuolisia tiloja käytetään molemmilla pakollisilla kursseilla, ja joissakin lukioissa valtaosa opetuksesta järjestetään oppilaitoksen ulkopuolella. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa oppilaitoksen ulkopuolisia tiloja on käytössä yhdellä kampuksella.

Tällä hetkellä oppilaitokset kustantavat omista budjeteistaan suuren osan ulkopuolisten liikuntatilojen käytöstä, mikä vähentää huomattavasti opiskelijoille tulevia kustannuksia. Stadin ammatti- ja aikuisopiston eri kampuksilta saatujen tietojen mukaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoille ei tule maksuja koulutukseen sisältyvästä liikunnasta. Lukio-opiskelijoille pakollisista liikuntakursseista tulee kustannuksia 5–23 e/kurssi. Halutessaan opiskelija voi aina valita myös maksuttoman liikuntavaihtoehdon. Toisaalta on huomattava, että kaupungin liikuntatilojen ohella oppilaitokset käyttävät yksityisten palveluntarjoajien liikuntatiloja. Valtuustoaloite ei toteutuessaan poistaisi opiskelijoille koituvia kustannuksia kokonaan.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta nykytilanne on epäoikeudenmukainen, sillä jos liikunnanopetus rajoittuu vain oppilaitoksen omiin tiloihin, se rajaa monipuolisen liikunnanopetuksen toteuttamisen vaihtoehtoja. Opiskelijoiden yhdenvertaisuutta vähentää myös se, että eri lukioissa liikuntatunneista opiskelijoille koituvat kustannukset vaihtelevat. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus toisen asteen opiskelijoille on kannatettavaa, koska se edistää opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua. Kaupunginvaltuusto on (26.9.2018, 240 §) toisen asteen maksuttomuutta käsitellessään todennut, että kenenkään opiskelun lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa ei tulisi jäädä kiinni taloudellisista syistä. Kaupunginvaltuuston mukaan tähän tulisi etsiä ratkaisuja.

Aloite on kannatettava myös siksi, että Helsinki on ottanut toisen asteen opiskelun maksuttomuuteen myönteisen kannan. Kaupunginvaltuusto (28.11.2018, 378 §) on Helsingin kaupungin vuoden 2019 talousarvion ja vuosien 2019–2021 taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä kirjannut Helsingin esittävän valtiolle, että pääkaupunkiseudusta tehdään maksuttoman toisen asteen koulutuksen kokeilualue. Kaupungin liikuntatilojen maksuttomuus on yksi tapa edistää Helsingin tavoitetta toisen asteen opiskelun maksuttomuudesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja

09.09.2019

Asia/20

Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Jaana Kariniemi, koulutussuunnittelija, puhelin: 310 82745
jaana.kariniemi(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566